

Coöperatieve Fabriek van Melkproducten te Fijnaart.

De directeur geschorst, ongeveer 4 ton ledenschuld.

Op Dinsdag 21 juli j.1. is de directeur der „Coöperatieve Fabriek van Melkproducten Fijnaart G.A." te Fijnaart, de heer F. de Kok, door het bestuur der Coöperatie geschorst in verband met bepaalde handelingen door dezen gepleegd. De boekhouding werd ter onderzoek in handen gesteld van de Brabantschen Zuivelbond, terwijl het voorlopig beheer der fabriek werd opgedragen aan den heer Machielsen, assistent der C.Z. te Etten-Leur.

Dat is „het begin van het einde" geweest van een in deze coöperatie jarenlang bestaande toestand, die velen leden onverklaarbaar was en die vooral het laatste halfjaar zoveel wantrouwen heeft doen ontstaan, dat het op de ledenvergaderingen telkens tot heftige woordenwisselingen kwam.

Te Fijnaart is in het hotel A. de Reijer dinsdag 28 juli een algemene vergadering van de Coöperatie gehouden, waarin de leden, voor zover dat tenminste reeds mogelijk was, op de hoogte werden gesteld van hetgeen heeft plaats gehad.

Sinds een jaar of zeven, acht, trok het de aandacht van de leden der Coöperatieve Fabriek van Melkproducten te Fijnaart, dat de fabriek slecht werkte, in tegenstelling met voorheen toen goed werd uitbetaald. Zelfs moest door de leden worden bijgepast om de zaak drijvende te houden. Men kon zich dat niet verklaren.

De leden, die verzochten met de financiële situatie op de hoogte te worden gesteld, werd toen meegedeeld dat er een grote schuld was tengevolge van een ongelukkige suikerspeculatie van de voormalige directeur wijlen de heer de Kok, een broer van de tegenwoordige directeur. De leden waren daarvan nimmer in kennis gesteld. Deze schuld bezwaarde de toestand der fabriek en maakte het onmogelijk, aldus het bestuur, flink uit te betalen.

Het ging met de fabriek al slechter en slechter en de fabriek betaalde voor de melk steeds minder dan andere fabrieken. De leden begonnen tenslotte aan te dringen op meer klaarheid in de toestand van het bedrijf en verlangden nog vorig jaar oktober van de directeur, dat hij zou meedelen hoe groot de schuld was en waar deze vandaan kwam.

De heer de Kok deelde toen mee dat de schuld afkomstig was van dubieuze debiteuren; enige belangrijke zendingen naar het buitenland bleken bij aankomst op haar bestemming te zijn bedorven en werden dienvolgens niet betaald. Het bestuur wist daaraan niets toe te voegen.

Een week of zes geleden nu stelde het bestuur bij een algemene vergadering een statutewijziging voor in verband met de nieuwe Coöperatiewet.

De leden waren er vierkant tegen. Na afloop dezer vergadering trok een groot deel hunner naar een andere zaal om te bespreken hoe zij klaarheid in de zaak zouden brengen.

Men besloot mr. Van Besouw, rechtskundig adviseur van den N.C.B. te raadplegen. Deze zegde toe, een onderzoek te zullen instellen en was in de spoedig daarop volgende nieuwe algemene vergadering aanwezig. Op zijn advies werd in deze bijeenkomst besloten geen statutenwijziging te aanvaarden, maar met algemene stemmen werd besloten een commissie van onderzoek in te stellen, bestaande uit mr. Van Besouw, mr. Van Leeuwen, beiden te 's Hertogenbosch, Janse, secretaris en Schonck, inspecteur van den Brabantsen Zuivelbond.

Te 12 uur dinsdag 28 juli dan opende de voorzitter, de heer den Engelse, de vergadering.

De notulen werden, omdat zij nog niet ingeschreven waren, aangehouden.

Mr. Van Leeuwen ving onmiddellijk daarop aan met een uiteenzetting te geven van de resultaten van het onderzoek der commissie, welke resultaten, naar hij uitdrukkelijk verklaarde, nog slechts zeer voorlopig waren.

Er kwam tevens vast te staan, dat de directeur niet op zijn plaats is en daarom adviseerde de commissie aan het Bestuur, de directeur aanstonds te schorsen.

De directeur dan heeft eigenmachtige handelingen verricht. Hij heeft in 1926, naar zijn zeggen om de verliezen te dekken, gelden opgenomen voor de fabriek, vermoedelijk bij vrienden en kennissen en voor die opgenomen gelden heeft hij schuldbekentenissen afgegeven, die door hem waren ondertekend.

Het gold hier vrij aanzienlijke bedragen (f 100.000.-). De gelden heeft hij in de kas gestort en het later doen voorkomen alsof zij van debiteuren afkomstig waren.

Daardoor werd een verkeerde voorstelling van zaken gegeven en een valse balans verkregen.

De directeur heeft dat toegegeven.

De balansen nadien zijn dus ook allen vals, omdat niet alle schulden daarop voorkwamen.

Pas omstreeks medio 1930 werd dit door de directeur aan het bestuur medegedeeld. Dus zijn er een jaar of vier over heen gegaan, dat door hem niets omtrent de waren toestand werd meegedeeld. Bovendien werd een zeer bezwarende overeenkomst voor de verkoop der producten gevonden, welke gesloten was tussen het bestuur en de directeur.

Naar aanleiding van deze mededelingen ontstond een levendige hoewel toch kalme gedachtewisseling,

Een der leden informeerde of ook iets omtrent de grootte der schuld kon medegedeeld worden.

De heer Janse, lid der commissie, antwoordde, dat de commissie van onderzoek besloten had een zo zuiver mogelijke balans per 21 juli op te maken. Dit is de taak van de Brabantse Zuivelbond. Deze heeft allereerst te maken met zeer vele juridische kwesties, waarover de advocaten advies moeten geven. De post van f 160.000 (de vordering van de fabriek op de directeur) is al van veel belang.

Hoe zal het daarmee gaan? Dan zullen zo goed mogelijk de bezittingen worden geschat. Ook alle schulden, de f 100.000 o.a. waarvoor de directeur eigenmachtig de schuldbekentenissen heeft afgegeven.

De schulden zullen meer bedragen dan de bezittingen. Per 31 dec. 1930 waren de schulden f 384.000 meer dan de bezittingen.

Mr. Van Leeuwen deelde mee, dat op zaterdag 8 aug. n.m. half vier (officiële tijd) in de fabriek een zitting zal plaats vinden van de commissie met het bestuur om een lijst op te maken van alle vorderingen op de fabriek. De houders daarvan gelieven dus dan aanwezig te zijn.

Nu in verschillende dagbladen berichten over de onregelmatigheden te Fijnaart zijn verschenen, hebben we gemeend ook in dit Orgaan er iets van te moeten mededelen. De taak der commissie is niet gemakkelijk en er moeten verschillende belangrijke juridische en boekhoudkundige moeilijkheden worden opgelost. Niet alleen moet het beheer van de geschorsten directeur worden nagegaan, maar ook moet worden onderzocht in hoeverre bestuur en commissarissen aansprakelijk kunnen worden gesteld.

Opgemerkt moet worden, dat deze fabriek pas ongeveer twee maanden lid van de Brabantsen Zuivelbond was.

Het drama te Fijnaart. II

Bron: Officiëel Orgaan 25 nov. 1931 nr.47 blz. 721

Voor en na hebben wij in ons Orgaan artikeltjes opgenomen over de moeilijkheden die zich aan de Coöperatieve Fabriek van Melkproducten te Fijnaart hebben voorgedaan en die er toe geleid hebben, dat tot liquidatie dezer vereniging is besloten moeten worden, terwijl de leden der liquiderende vereniging voor een vrij aanzienlijk bedrag worden aangesproken tot dekking der grote tekorten, waartoe het wanbeheer dezer vereniging heeft geleid.

Aan dit wanbeheer, dat voor een belangrijk deel en in eerste aanleg is te boeken op rekening der elkaar opgevolgd hebbende directeuren de Kok, zijn ook schuldig de toenmalige bestuursleden der fabriek, die enerzijds door een ontoelaatbare oppervlakkigheid in het toezicht op de daden hunner directie en anderzijds door een onverklaarbare verdoezeling en verzwijging der voor de vereniging hoogst nadelige gevolgen dezer daden tegenover de ledenvergadering, dit wanbeheer hebben mogelijk gemaakt en gedurende jaren ongestoord hebben doen voortgaan.

Tevens lijkt het er veel op of de leden dezer vereniging langen tijd met blindheid zijn geslagen geweest, want het was in de omringende zuivelwereld reeds lang een publiek geheim, dat er aan de fabriek te Fijnaart dingen gebeurden die lang niet door de beugel konden en het was dan ook voor niemand in deze omgeving een verrassing, toen dezen zomer de bom barstte, al had men misschien niet verwacht dat het zo'n Augiasstal zou zijn als 't nu gebleken is te zijn. Onvermeld mag hierbij niet blijven dat de fabriek te Fijnaart tot het voorjaar van dit jaar geen lid der organisatie van coöperatieve zuivelfabrieken (Brabantsche Zuivelbond) was; bestuur en directeur voelden er blijkbaar niets voor om in dit verband opgenomen te worden en daarmee met hun doen en laten wat meer onder het oog van deskundigen te komen.

Tenslotte mag het verbazingwekkend worden genoemd, dat deze fabriek, waar door directeur zowel als bestuur gedurende een reeks van jaren op ongelooflijke wijze met de belangen der leden is omgesprongen en op onbeschaamde wijze fraudes zijn gepleegd en verzwegen, onder controle van een deskundige heeft gestaan die zich accountant noemt en leraar M.O. boekhouden is. Deze deskundige, wiens naam in zuivelkringen geen onbekenden klank heeft, zal met zichzelf hebben uit te maken, hoe hij dit alles verantwoord kan, maar het komt ons toch voor dat het van belang is, dat de Nederlandse zuivelbereiding weet, dat het de heer M. Kramer te Leeuwarden is, die voor de contróle der administratie dezer fabriek verantwoordelijkheid draagt.

De ledenvergadering der Coöperatieve Fabriek van Melkproducten te Fijnaart, gehouden op 2 juli 1931, heeft aan de advocaten Mr. C. M. van Leeuwen en Mr. Jos. van Besouw opgedragen een onderzoek in te stellen naar de toestand der vereniging en de handelingen harer organen en daaromtrent rapport uit te brengen. Nadat dit rapport was uitgebracht, is het ons ter beschikking gesteld en vrijheid gegeven het te publiceren.

Wij menen van deze gelegenheid tot bekendmaking in zuivelkringen van hetgeen zich te Fijnaart heeft afgespeeld, gebruik te moeten maken, niet omdat wij het zo aangenaam vinden dergelijke dingen aan de grote klok te hangen, maar omdat het een schril licht werpt op hetgeen er aan een fabriek kan gebeuren, indien men te doen heeft met een ontrouw beheerder, een bestuur dat zijn plicht verzaakt en een contróle die óf niet voor haar taak berekend is of op haast misdadige wijze handelingen verzwijgt, die ontoelaatbaar zijn.

„Een schip op het strand is een baken in zee". Uit deze overweging publiceren wij het geval-Fijnaart. Er gaan, vooral in de tegenwoordige tijd, in sommige streken van ons land onder de boeren nog wel eens stemmen op, die menen - onder een overigens te begrijpen drang naar bezuiniging - dat het met de organisatie en de leiding, contróle en voorlichting, welke van deze uitgaat, wel wat minder kan, om op die wijze wat op contributie e.d. te besparen.

De boeren van Fijnaart mochten zich gelukkig achten, indien zij al die jaren hun contributie voor de Zuivelbond niet hadden uitgespaard, doch dat hun fabriek gebruik had gemaakt van de controle-instellingen en voorlichtingsdienst, welke deze Bond hun voor die paar guldens contributie biedt.. Zij zouden dan op het ogenblik niet zo diep in het moeras zitten en niet worden aangesproken voor de gevolgen van een wanbeheer, dat pas goed duidelijk wordt, wanneer men het hier volgende rapport der heren Van Leeuwen en Van Besouw, dat wij onverkort opnemen, zal hebben gelezen.

G.

*Aan het Bestuur der Coöperatieve Vereniging „De
Coöperatieve Fabriek van Melkproducten „Fijnaart”
te Fijnaart.*

Mijne Heren,

Ondergetekende, ter algemene ledenvergadering der Coöp. Vereniging „De Coöperatieve Fabriek van Melkproducten „Fijnaart” d.d. 2 juli 1931 benoemd tot het instellen van een onderzoek naar de toestand der vereniging en de handelingen van haar organen, wensende te dezer plaatse verslag uit te brengen van hun bevindingen voorzover betreft de handelingen en eventuele verzuimen van het kort geleden afgetreden Bestuur en deszelfs leden : R. de Engelse Pzn., Voorzitter, J. van Dis Hzn., Secretaris, P. Joh. Jacobs en M. Bom Pzn. en het reeds eerder afgetreden lid M. van Dis Lzn.

Vooraf merken zij op, dat de huidige vereniging, opgericht bij notariële akte d.d. 11 augustus 1923, een naar hun mening ongetwijfeld rechtsgeldig bestaan voert, en dat zij, die als leden zijn aangenomen, zulks ook inderdaad rechtens zijn geworden, en het zijn gebleven, voorzover hun lidmaatschap niet op statutaire wijze is opgehouden of geëindigd.

Waar, met name in een persorgaan, een afwijkende mening is verkondigd, kunnen ondergetekenden die niet anders beschouwen dan als een al of niet opzettelijke misleiding door ter zake niet ingewijde en onverantwoordelijke onbekenden.

Alle als lid *aangenomenen* en ingeschrevenen zijn derhalve zowel actief als passief als leden aan te merken.

Ondergetekenden stellen verder voorop, dat, al bestaat de huidige vereniging rechtens vanaf 11 augustus 1923, haar bestaan of liever de reden van haar bestaan nauw samenhangt met de aan haar voorafgegane Coöp. Vereniging „de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek „Fijnaart”, tot welker voortzetting niet binnen haar statutaire termijn op wettelijk voorgeschreven wijze was besloten, zodat haar rechtspersoonlijkheid was komen te vervallen.

Waar echter haar activa en passiva in 1923 door de nieuw opgerichte vereniging werden overgenomen, en ook dezelfde personen, die deel uitmaakten van het Bestuur der oude coöperatie, in dezelfde functie bij de nieuwe vereniging optraden, zal men tot goed begrip van alles, wat er bij de nieuwe vereniging is geschied, moeten teruggaan tot velerlei, dat onder de oude vereniging is voorgevallen.

Zo zullen met name de handelingen, en eventuele nalatigheden en verzuimen van bedoeld Bestuur mogen en moeten worden getoetst aan alles, wat door dit Bestuur of *deszelfs* leden onder de oude vereniging is verricht, of waarvan de wetenschap toen reeds bij hem of hen heeft bestaan.

Na deze vooropstellingen, die ondergetekenden reeds eerder voor zich zelf hadden gemaakt, hebben zij zich afgevraagd, of de vele onregelmatigheden, die blijkens de door hen aan de opvolgende algemene vergaderingen gedane mededelingen hebben plaats gehad in het beheer van de Directeur F. de Kok, reeds eerder door het Bestuur hadden

kunnen zijn ontdekt, en bij een richtige controle wellicht eerder hadden *moeten* zijn ontdekt.

Ondergetekenden komen voor ettelijke gevallen tot een bevestigende beantwoording dezer vraag, en ditzelfde geldt ook ten opzichte van onregelmatigheden, die reeds onder het beheer van de vroegere directeur en ambtsvoorganger van F. de Kok hebben plaats gehad.

Ondergetekenden zijn bij hun onderzoek tot de overtuiging gekomen dat de controle van het Bestuur in het algemeen zich door grote oppervlakkigheid heeft gekenmerkt, en dat bij een enigszins nauwkeurige beschouwing der boeken en andere gegevens velerlei onregelmatigheden van de laatste Directeur ontdekt hadden moeten zijn.

Dat die ontdekking door de accountant Kramer niet is gedaan, blijft voor diens rekening, doch disculpeert het Bestuur niet voor zijn verzuim. Voorbeelden van dit verzuim zullen hieronder worden gegeven.

Naast deze categorie van verzuimen, staan verzuimen en nalatigheden van het Bestuur, bestaande in het niet optreden tegen misstanden en onregelmatigheden, die te zijner kennis waren gekomen.

Ondergetekenden wensen met de mededeling daarvan aan te vangen, omdat die verzuimen niet slechts chronologisch, doch ook naar omvang en gevolgen het eerst vermeld behoren te worden.

a.) Onder het régime der oude coöperatie en van de vroegere directeur heeft een onregelmatigheid van deze laatste plaats gehad, bestaande in het reeds door ondergetekenden ter algemene vergadering der leden gesignaleerde suikercontract, waarvan de bijzonderheden te dezer plaatse niet behoeven te worden herhaald.

Genoeg zij het, te constateren, dat door- en onder de dekmantel van dat contract de coöperatie door onttrekking van f 50.000.- aan haar middelen tot dit bedrag werd benadeeld, om nog maar niet te spreken van alle bankrenten, die sinds ongeveer 10 jaren deze debetpost hebben vergroot.

De geschiedenis van deze onregelmatigheid is bij brief van zekeren U. de Vlas uit Bussum van 21 december 1921 in bijzonderheden aan de voorzitter De Engelse mededeeld.

Deze heeft wel is waar van deze ontstane grote vordering melding gemaakt in de vergadering van Bestuur en Commissarissen van 17 januari 1922 en later ook in de Algemene Vergadering van 22 mei 1922, doch beide malen zonder het misdadig karakter dier vordering, zoals hem dat uit gemeld schrijven bekend was geworden, in het licht te stellen. Ter gemelde algemene vergadering geschiedde de mededeling pas, nadat omtrent die vordering een vraag was gesteld door het lid Maris.

Het antwoord luidde :

„de grote te innen post loopt over de vorige directeur voor aangekochte suiker onder verplichting, deze direct moest worden betaald, welk bedrag zou worden gerestitueerd wanneer de suiker in augustus 1921 door ons niet werd geaccepteerd. Met een post voor geleverde suiker - zie hieronder sub b - ruim f 80.000.-".

Dit antwoord is aan te merken als een camouflage van het werkelijk karakter van de post.

Met de wetenschap van dit werkelijk karakter had de Voorzitter nimmer dit antwoord mogen geven, en aldus de indruk mogen vestigen, dat hier een reëel contract voorlag, in plaats van een geraffineerde vorm van oprichting der coöperatie door haar vroegere directeur. *Het ware des voorzitters plicht* en die van het Bestuur geweest, de ledenvergadering voor te stellen om gemeld bedrag te verhalen op de erfgenamen van de overleden directeur, die de onregelmatigheid te eigen bate had begaan.

In *stede* daarvan werkte het Bestuur er toe mee, het aan de weduwe van die Directeur in de algemene vergadering van 21 april 1921 toegekende pensioen, door het Bestuur aanvankelijk bepaald op f 1200.-per jaar, te continueeren.

Ondergetekenden menen hierin een ernstig verzuim van de Voorzitter en van het Bestuur te moeten signaleren, welk verzuim de nieuwe coöperatie evenzeer aangaat, omdat zowel deze kapitale post als de jaarlijkse toelage op de nieuwe coöperatie overgingen.

b.) De vroegere directeur De Kok was mede-eigenaar van een handelszaak Ada, welke op zeer wankel basis stond. Aan deze zaak Ada deed hij door de oude coöp. Fijnaart melkpoeder leveren tot een bedrag van f 32.000.-.

Het mag verwondering wekken, dat het Bestuur heeft gedoogd, dat de Directeur der coöperatie aldus zaken van grote omvang deed met een handelszaak, waarbij hij zelf nauw geïnteresseerd was.

Het verzuim, dit te beletten of te verbieden, wreekte zich, toen bleek dat van gemelde vordering niets terecht kwam.

Ada bleek geheel insolvent. Erger is nog, dat aan de algemene vergadering deze bijzonderheden steeds zijn verzwegen.

Ondergetekenden zien in een en ander een verzuim, dat aan Voorzitter en Bestuur kan worden toegerekend, vermits de doorwerking daarvan ook in de nieuwe coöperatie heeft plaats gehad.

c.) In een bestuursvergadering van 7 mei 1923 werd door de Voorzitter mededeling gedaan van financiële moeilijkheden, als gevolg van verliezen op producten.

Het denkbeeld werd geopperd, gelden op te nemen tegen rente en een aandeel in de winst.

Het bestuurslid N. Bom Pzn. verklaarde zich daartoe bereid, en verstreekte f 26.000.- ter leen op leenrekening tegen de toen gebruikelijke rente en 40 % van de winst.

Het Bestuur, dat hiertoe overging, heeft daardoor naar de opvatting van ondergetekenden gehandeld in lijnrechten strijd met het wezen der coöperatie, en dus ook met het statutair karakter van deze coöperatieve vereniging.

De schuldplichtigheid van hoofdsom, rente en winstaandeel ging over op de nieuwe coöperatie, en het bestuur heeft aldus bewerkt dat een deel der winst tot een beloop van vermoedelijk f 1100.- in strijd met de statuten aan een geldschieder werd uitgekeerd.

Ondergetekenden achten het Bestuur voor die winstonttrekking aansprakelijk, alsmede voor de verzwijging daarvan tegenover de algemene vergadering.

d.) In een bestuursvergadering van 31 januari 1924 maakte het lid Jacobs er bezwaar tegen, dat de aanslag van de Directeur in de Personele Belasting door de coöperatie betaald werd.

Besloten werd, dat die aanslag over het afgelopen jaar nog zou worden betaald, doch niettemin is het Bestuur ook daarna steeds doorgegaan met betaling dier belasting door de coöperatie.

Ondergetekenden achten zulks een onregelmatigheid, nu in die voortgezette betaling, in strijd bovendien met gemeld bestuursbesluit, stellig de algemene vergadering had moeten gekend zijn. Voor de niettemin ten laste der coöperatie voortgezette betalingen, en ook voor de vroegere betalingen is het Bestuur aansprakelijk te stellen.

e.) Het is een notoir feit, dat in strijd met de statuten (zie o.a. art. 3,25) (26 oud) 27 (28 oud) vele leden voor veel minder dan het werkelijk door hen gehouden aantal koeien zijn ingeschreven of van minder koeien melk hebben geleverd dan waarvoor zij ingeschreven waren. Ondergetekenden zien daarin een door het Bestuur begane overtreding van de Statuten, voorzover niet in bijzondere gevallen de te lage inschrijving door de Algemene Vergadering uitdrukkelijk mocht zijn goedgekeurd.

Daarbij komt, dat de bij artikel 27 voorgeschreven jaarlijkse contróle veel te wensen heeft gelaten, ja veelal geheel achterwege is gebleven. Hiermee ging gepaard een verzuim om de statutair voorgeschreven boeten te heffen, zoals het Bestuur uithoofde van de imperatieve tekst der artikelen 3 en 27 had behoren te doen. Voor de financiële gevolgen van dit verzuim achten ondergetekenden het Bestuur aansprakelijk.

f.) Reeds in de eersten bestaanstijd der huidige coöperatie is gebleken, dat de directeur F. de Kok aan veelal hoogst insolvabele Engelsche en andere afnemers leverde. Het Bestuur had daaraan paal en perk behoren te stellen.

Ook ten opzichte van talloze reizen van deze directeur ontbrak van de zijde van het Bestuur elke contróle of beperking. Een en ander hoewel het Bestuur blijkens bestuursvergaderingen van 1 mei 1924 en 28 december 1927 tegen de Directeur was gewaarshuwd. Ook hier achten ondergetekenden het Bestuur aansprakelijk voor de door deze verzuimen veroorzaakte schaden.

g.) Gebleken is, dat de Directeur F. de Kok vanaf zijn eerste optreden telken jare onder allerlei hoofden als condensrekening, poederrekening, verkooprekening enz. aanzienlijke bedragen te eigen bate opnam, waarvoor de coöperatie onder die respectievelijke hoofden belast werd.

Hij genoot daardoor aanzienlijk meer dan hem toekwam.

Het mag een raadsel heten, waarom het Bestuur, hetwelk uit de boekingen die opnamen hadden kunnen zien, daaraan geen *perk en paal* stelde. Ondergetekenden menen hier het reeds boven gesignaleerd verzuim van een normale contróle te moeten constateren, medebrengende aansprakelijkheid voor alle bedragen, die genoemde directeur genoten heeft boven hetgeen hem rechtens en statutair toekwam.

h.) Toen de situatie geleidelijk nijpender werd, is het bestuur in augustus 1930 in onderhandeling getreden met Schaap te Nunspeet, die reeds geruime tijd tevoren verkopen voor de fabriek in handen had gehad, waarbij als basis werd aangenomen, dat deze tegen genot van een bepaalde voor de verkoop van producten der fabriek aan hem toe te kennen provisie, berekend naar aan de fabriek afgeleverde hoeveelheden melk, delging van bepaalde schulden voor zijne rekening zoude nemen. Hoewel hier geen rechtstreeks nadeel aanwijsbaar is, omdat de beoogde regeling niet tot stand kwam, mag het toch uit een oogpunt van beleid een raadsel heten, hoe het Bestuur - evenals in het geval sub c.)

- met de beginselen der coöperatie speelde, en een behandeling in strijd met die beginselen en met de statuten gedoogde.

Ten slotte bleek, dat Schaap nog een vordering van ongeveer f 20.000.- op de Vereniging pretendeerde *wegens vroegere* transacties door hem met de Directeur aangegaan.

i.) In oktober 1930 schreef de Directeur F. de Kok aan de Voorzitter een brief, die voor deze directeur een zodanige zelfbeschuldiging vormt, dat hij naar de opvatting van ondergetekenden geen ogenblik langer gehandhaafd had behoren te blijven. Nochtans liet men hem in zijn functie. Indien de bewering van de Directeur tegenover ondergetekenden, dat hij die brief heeft geschreven op verzoek van de Voorzitter (om duidelijk te maken dat en waarom het geleden verlies niet aan het Bestuur bekend was) waarheid bevat, wordt daardoor het verzuim van het Bestuur om in te grijpen nog te meer geaccentueerd.

Dat ingrijpen had zelfs veel eerder behoren te geschieden, daar er reeds lang tevoren alle aanleiding was, om de gestie van de Directeur te wantrouwen. De schade, aan de coöperatie sindsdien berokkend door de handhaving van deze man, behoort volgens ondergetekenden door het nalatige bestuur te worden vergoed.

k.) In nauw verband met het voorgaande staan de in 1923-1924 en/of later door de Directeur eigenmachtig gedane geldopnemingen ten name van de vereniging, doch zonder voorkennis van het Bestuur of van de Algemene Vergadering.

Indien waar is, dat deze geldopnemingen, die een aanzienlijk totaal vormden, eerst in 1930 ter kennis van het Bestuur zijn gekomen, mag men zich wederom afvragen, hoe het mogelijk was, dat zulks alle voorafgaande jaren verborgen bleef ?

Ook hier wreekt zich weer de slappe contróle, waarmee het Bestuur volstond. Waar deze geldopnemingen naar de opvatting van ondergetekenden niet op statutaire wijze zijn geschied, en dus als particuliere geldopnemingen van de Directeur zijn te beschouwen, bestaat de kans, dat de vereniging daardoor niet gebonden is geworden. Mocht zulks echter anders zijn, dan wordt ook hier het Bestuur voor de daardoor veroorzaakte schade aansprakelijk gehouden.

Intussen had de ontdekking dier onregelmatigheden voor het Bestuur een reden te meer tot onmiddellijk ingrijpen moeten zijn. Zo mogelijk erger is nog, dat van bedoelde geldopneming een ad f 27.000.- ten name van zekere Van Oeveren in de eerste helft van 1931 met medeweten van het Bestuur is terugbetaald. Het Bestuur heeft daardoor, althans tegenover die persoon, de onrechtmatige handelingen van de Directeur gesanctioneerd, en aldus de Vereniging een schadepost van f 27.000.- berokkend, waarvoor ondergetekenden het Bestuur aansprakelijk achten.

Deze aansprakelijkheid wordt nog verscherpt door het feit, dat het Bestuur die geldopnemingen zoals zij volgens de Directeur waren tot stand gekomen en gemelde terugbetaling voor de algemene vergadering verzwegen.

l.) Op 30 december 1930 ging het Bestuur met de Directeur een verkoopsregeling aan, waarvan de bijzonderheden thans vrijwel algemeen bekend zijn.

Deze regeling, waardoor de handhaving van de Directeur nog te erger en te ergerlijker gevolgen kreeg, is buiten de algemene vergadering om tot stand gekomen. Ondergetekenden achten reeds daarom het Bestuur voor de schadelijke gevolgen dier regeling aansprakelijk.

Doch bovendien is deze gehele verkoopsregeling in haar wezen en in haar bepalingen in zo evidente strijd met de statuten (zie o.a. art. 5, art. 30, art. 37 al. 2) en bovendien zó *onereus* dat geen bestuur, dat met de statuten en de werkelijke belangen der vereniging slechts enigszins rekening houdt, een dergelijke regeling zou hebben kunnen of mogen aangaan.

Ondergetekenden menen hier het Bestuur aansprakelijk te moeten houden voor alles, wat aldus aan de Directeur is toegevloeid boven hetgeen hem statutair toekwam. Terloops merken ondergetekenden nog op tot welke schadelijke gevolgen het heeft moeten leiden, dat het Bestuur aan de Directeur bij deze regeling een op zichzelf reeds abnormaal hoge provisie toekende over de te verkopen *hoeveelheden* zonder dat met de te maken prijzen ook maar enigszins rekening werd gehouden (vvg. art. 37 al. 2).

m.) Onder de verkeerde wijze waarop het Bestuur optrad, valt ook nog te rangschikken de wijze, waarop zij een debetpost van H. van Velzen te Schiebroek behandelde. Het Bestuur heeft in april 1930 aan de Directeur een speciale volmacht verleend om met deze debiteur, die zijn debet van 21 mille met rente niet kon voldoen, elke regeling te treffen, die hem, Directeur, goeddunkt, en met name, om te bedingen het sluiten van een levensverzekering door H. v. Velzen tot het bedrag der genoemde schuld, ten gunste van de coöperatie.

Het verder verloop dezer aangelegenheid heeft bevestigd, hoe verkeerd en avontuurlijk dergelijke middelen als dit laatste werken. Van tevoren stond vrijwel vast, dat de debiteur de premie van een levensverzekering evenmin kon voldoen als zijn schuld. Dit wordt geaccentueerd door het uit de notulen van 14 oktober 1925 blijkende feit, dat deze debiteur op dat ogenblik gefailleerd was. Het mag een raadsel heten, waarom men nochtans besloten heeft met die man zaken van grote omvang te blijven doen. De Directeur liet krachtens de hem verstrekte volmacht de man op 27 juni 1930 bij de Ned. Verz. Mij. St. Willibrordus (waarom juist bij deze mij?) een levensverzekering aangaan tot een beloop van f 18.000.-, uit te keren op 27 juni 1948 of bij vooroverlijden, tegen een maandelijks premie van f 110,51.

Wat te voorzien was, geschiedde. Debiteur betaalde de premie niet, en deze werden daarop vanaf het eerste begin elke maand door de coöperatie betaald. Op deze wijze komt men van kwaad tot erger. Ondergetekenden houden ook ten deze het bestuur voor verkeerde gestie aansprakelijk. Om de schade niet groter te maken dan zij reeds is, zal onmiddellijke staking der premiebetaling van de zijde der coöperatie gebiedende noodzakelijkheid zijn, te eerder omdat de polis pas na drie jaar enige afkoopwaarde zou hebben.

Aanvankelijk waren blijkens een notitie op de polis alle rechten en verplichtingen, dus ook die tot premiebetaling, op de coöperatie overgedragen, doch deze clause is, als enige gelukkige zijde dezer aangelegenheid, geschrapt.

Ondergetekenden maken zich niet de illusie met het bovenstaande een volledige opsomming te hebben gegeven van de tekortkomingen van het oude bestuur, doch wel vermenen zij, daarvan de voornaamste trekken te hebben gegeven.

Zij geven Uw bestuur in overweging om ten aanzien van de daaruit af te leiden aanspraken tegenover het oude Bestuur eerst overeenkomstig art. 49 der Statuten te trachten,

met dat bestuur en *derzelver* leden tot een minnelijke regeling te geraken, die daarna aan de algemene vergadering ter goedkeuring kan worden voorgelegd.

Is geen overeenstemming te verkrijgen, dan zal aan de Algemene Vergadering moeten worden voorgesteld, alle voormelde punten aan het oordeel van scheidsmannen te onderwerpen, daartoe te benoemen op de bij al. 2 van hetzelfde artikel voorgeschreven wijze.

De scheidslieden zullen dan, voorzover de geleden schaden niet onder cijfers te brengen zijn, het beloop daarvan ex bono et aequo moeten bepalen, met inachtneming van art. 31 der Wet op de Coöperatieve Verenigingen.

Aldus gerapporteerd en geadviseerd 's Hertogenbosch 3 oktober 1931.

w.g. C. M. VAN LEEUWEN.
„ JOS. VAN BESOUW.

Het drama te Fijnaart. III

Bron: OO 9 dec. 1931 nr. 49

Coöp. Fabriek van Melkproducten Fijnaart.

Op 26 november jl. is door de Coöp. Fabriek van Melkproducten Fijnaart in liquidatie, gevestigd te Fijnaart, aan de rechtbank te Breda ingediend een verzoek tot het komen van surseance van betaling. Bij beschikking van deze rechtbank van 27 november werd benoemd tot voorlopig bewindvoerder om met de schuldenaren het beheer over haar zaken te voeren de heer C.J. Janse, secretaris van de Brabantse Zuivelbond te Breda. Voorts werd bepaald, dat de vergadering van de schuldeisers met de schuldenaars zal worden gehouden in het Paleis van Justitie, aldaar, op 4 januari a.s.

Ingezonden.

Het drama te Fijnaart. IV

Leeuwarden, 30 November 1931.

Bron: OO 9 dec. 1931 nr. 49

Zeer Geachte Reductie,

Naar aanleiding van Uw artikel inzake de fabriek te Fijnaart verzoek ik U beleefd een plaatsje voor een kort zakelijk antwoord.

a.) Van „een haast misdadige verzwijging van handelingen die ontoelaatbaar zijn", is mijnerzijds geen sprake. Ik werd nooit uitgenodigd tot bijwoning der bestuursvergadering, noch ook de ledenvergaderingen en weet dus beslist niet in hoeverre en op welke wijze het Bestuur de reeds lang hem bekend zijnde feiten de leden heeft medegedeeld.

Dit voorjaar werd ik uitgenodigd tot bijwoning der vergaderingen der leden van de financiële commissie, bestuurs- en commissarissenvergadering en ledenvergadering, al deze vergaderingen heb ik bijgewoond en mijn spijt uitgedrukt, dat ook niet vroeger reeds contact met de dienstdoende accountant was gezocht.

b.) De Directeur hield van zijn speculatieve transacties aantekening in een geheel aparte privé-boekhouding, die aan mijn oog onttrokken werd en te zijnen woonhuis werd bijgehouden; gelden werden geleend van derden op naam der fabriek, doch niets daarvan werd in de boekhouding aangetroffen. Evenwel is door mij verschillende malen op leemten gewezen, doch dit vond gaan weerklank.

Geachte bedactie, U zult met mij het moeilijke gevoelen van de uit te voeren opdracht, als de opdrachtgevers niet mede actief zijn en de te controleren directeur zijn toevlucht neemt tot een dubbele administratie (niet te verwarren met dubbelboekhouden).

Dit mag ook de reden zijn waarom de bank-accountant, die herhaalde malen de fabriek te Fijnaart bezocht, niets heeft kunnen vinden.

De door U geuite veronderstelling van onbekwaamheid moet ik dan ook afwijzen. Zeer zeker ben ik in de zuivelkringen geen onbekende en geloof ook dat mijn naam daar steeds met ere genoemd is.

Aan grote coöperaties had ik jaren lang tot tevredenheid mijner lastgevers mogen werken als accountant en juist daar waar geregeld voeling was met bestuur en commissarissen werden afwijkingen tijdig ontdekt en de zaken gesaneerd.

Met dank voor de plaatsing.
Hoogachtend,
M. KRAMER.

Onderschrift.

Wij behoeven aan het zwakke betoog van de heer Kramer niet veel toe te voegen, daar dit voldoende voor zich zelf spreekt.

Wat a.) betreft moeten wij er nog op wijzen, dat de heer K. dus blijkbaar ook nimmer inzage genomen heeft van de notulen der bestuurs- en algemeens vergaderingen, bovendien had hij, indien hij in de zuivelwereld was thuis geweest, ook nog wel langs andere weg kunnen horen, dat er in Fijnaart dingen gebeurden die niet door de beugel konden.

b.) Het is ons niet duidelijk hoe men als accountant de verantwoordelijkheid der controle wil dragen, indien men weet dat de directeur er een dubbele administratie op na houdt en er betalingen geschieden, die niet voldoende verklaard kunnen worden.

G

